

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**HISTORIA
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MHI-R1**

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	I. Starożytność. 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

Zadanie 1.2. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].	I. Starożytność. 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego.
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie i uzasadnienie z odniesieniem do źródła.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Nie, ponieważ stronami w konflikcie są Ateńczycy i Spartanie, to oznacza, że tekst odnosi się do wojny domowej między poleis greckimi: Atenami i ich sprzymierzeńcami a Spartą i jej sprzymierzeńcami.
- Nie dotyczą, gdyż w tekście powiedziano, że Ateńczycy planowali wysłać poselstwo do króla perskiego z prośbą o pomoc w konflikcie.

Zadanie 2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].</p>	<p>I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.</p> <p><i>III etap edukacyjny</i> 5. Cywilizacja rzymska. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i wskazuje skutki ekspansji Rzymu, opisując postawy Rzymian wobec [...] ludów podbitych; 3) podaje przykłady wpływu kultury greckiej na kulturę rzymską.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź z podaniem dwóch argumentów odnoszących się do tekstu.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- O słuszności tezy Horacego świadczą informacje dotyczące Rzymianina: posługiwał się językiem greckim i używał naczyń greckich.
- Znajomość greki i greckiej kultury świadczyła w Rzymie o przynależności do elity. W tekście podkreślono, że Rzymianin pisał wiersze po grecku i używał naczyń z Koryntu.

Zadanie 3. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna: Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależność pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>I. Starożytność. 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do obu źródeł.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Nie, ponieważ w tekście wspomniana jest I wojna punicka, natomiast mapa przedstawia schemat bitwy, która została stoczona w czasie II wojny punickiej (podpisy na mapie: Kanny, Hannibal).

Zadanie 4. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków; 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów.</p>
--	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

- 1 – F
2 – P
3 – F

Zadanie 5. (0–2)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje [...] wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...]; dostrzega problem i buduje argumentację [...].</p>	<p>I. Średniowiecze. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie [...] architektury i sztuki [...].</p>
---	--

Schemat punktowania

- 2 p. – za poprawną odpowiedź (podanie nazw i cech dwóch stylów).
1 p. – za podanie nazw dwóch stylów lub za podanie nazwy jednego stylu i jego cechy.
0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Budowla posiada cechy stylu romańskiego (pełne łuki w oknach, skromniejsza dekoracja wieży południowej) oraz cechy stylu gotyckiego (ostre łuki w oknach i portalach, bardziej ozdobna i strzelista wieża północna).

Zadanie 6. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p>	<p>II. Średniowiecze. 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 3) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź (podanie dwóch skutków społeczno-ekonomicznych).

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Stosowano różne wybiegi, które umożliwiały pobieranie procentu za pożyczki (mimo oficjalnego zakazu): łamanie prawa, niespłacanie pożyczek, podnoszenie stóp procentowych.

Zadanie 7. (0–2)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 7. Polska w XIV-XV w. Zdający: 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce [...] i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...].</p>
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za pełną odpowiedź (podanie prawidłowej nazwy dynastii i celu wystawienia dokumentu).

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy dynastii bez podania prawidłowego wyjaśnienia.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Uwaga! Zdający otrzymuje punkt za prawidłowe wyjaśnienie, pod warunkiem podania prawidłowej nazwy dynastii.

Poprawna odpowiedź

Nazwa dynastii

Andegawenowie.

Cel wystawienia dokumentu

Zagwarantowanie sukcesji potomstwu Ludwika Węgierskiego/Andegawęńskiego na tronie polskim.

Zadanie 8. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Zdający: 2) opisuje udział poszczególnych państw europejskich w podziale Nowego Świata w XVI–XVIII w.;</p> <p><i>III etap edukacyjny</i> 16. Wielkie odkrycia geograficzne. Zdający: 1) sytuuje w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana [...].</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1.

Zadanie 9. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...]; dostrzega problem i buduje argumentację [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej.</p> <p>III. Dzieje nowożytne. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 5) opisuje proces kształtowania się państwa moskiewskiego/rosyjskiego.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź (prawidłowe rozstrzygnięcie i właściwe uzasadnienie).

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Dzięki małżeństwu Iwana III Srogiego z Zoe – bratanicą cesarza bizantyjskiego – Rurykowicze związali się z rodziną cesarską, co mogło służyć podniesieniu rangi państwa na arenie międzynarodowej (uznania Moskwy za trzeci Rzym). Mnich Filoteusz w liście podkreśla, że Moskwa, po Rzymie i Konstantynopolu, ma być trzecią i ostatnią stolicą chrześcijaństwa.

Zadanie 10.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 3) charakteryzuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej; 4) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych [...] Rzeczypospolitej w XVII w.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Rokosz Lubomirskiego.

Zadanie 10.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...]; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 5) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej [...] na tle europejskim [...].</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Elekcja/wybór następcy za życia króla/panującego.

Zadanie 11.1. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 1) opisuje zmiany terytorium Rzeczypospolitej w XVII w.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Buczacz.

Zadanie 11.2. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 1) opisuje zmiany terytorium Rzeczypospolitej w XVII w.; 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D.

Zadanie 12. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 4) wyjaśnia zmiany w sposobie funkcjonowania państw europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego; 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w myśli politycznej [...].</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź z odwołaniem do obu źródeł.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autor źródła 1. podkreśla, że władza w państwie powinna należeć do jednej osoby, jest zwolennikiem modelu monarchii absolutnej; natomiast autor źródła 2. jest zwolennikiem podziału władzy na prawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, jak również sprawowania rządów przez całe społeczeństwo poprzez jego przedstawicieli.

Zadanie 13. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>I. Starożytność. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 6) identyfikuje dziedzictwo kultury rzymskiej w dorobku kulturowym Europy.</p> <p>III. Dzieje nowożytne 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w [...] sztuce i architekturze; 7) charakteryzuje specyfikę [...] rewolucji francuskiej.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

1 – P

2 – P

3 – F

Zadanie 14. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.</p> <p>IV. Wiek XIX 1. Europa napoleońska. Zdający: 4) wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 2) analizuje strukturę społeczeństwa w trzech zaborach, z uwzględnieniem mniejszości narodowych i wyznaniowych, w tym ludności żydowskiej.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D.

Zadanie 15.1. (0-1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 6) ocenia dorobek kultury polskiej XIX w. i jej wpływ na kształtowanie się tożsamości narodowej Polaków. 6. Europa i świat w XIX w. Zdający: 6) rozpoznaje dorobek kulturowy XIX w.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

Zadanie 15.2. (0-1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
---	--

Schema punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Nocą 29/30 listopada 1830 roku spiskowcy zaatakowali Belweder, który był siedzibą Wielkiego Ks. Konstantego. Celem ataku było zabicie lub pochwycenie księcia.

Zadanie 16. (0-1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczyźnych [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej, 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej, 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
--	--

Schema punktowania

1 p. – za wszystkie prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

1. Maurycy
2. Władysław Leopold/ Władysław
3. Józef Ludwik
4. Aleksander

Zadanie 17. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczyństw [...]].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź (prawidłowe rozstrzygnięcie i właściwe wyjaśnienie).

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedźRozstrzygnięcie

Źródło 2.

Wyjaśnienie

Trójdzielna tarcza z symbolami Polski (Orzeł), Litwy (Pogoń) i Rusi/Ukrainy (Archanioł Michał) zapowiadała odrodzenie się Rzeczypospolitej złożonej z trzech równoprawnych elementów. Symbolika odnosi się do trzech elementów składowych Rzeczypospolitej (Polska, Litwa, Ruś/Ukraina).

Zadanie 18. (0–2)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX. 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych. <i>III etap edukacyjny</i> 35. Życie pod zaborami. Zdający: 4) przedstawia główne nurty życia politycznego pod zaborami w końcu XIX w.</p>
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawną i pełną odpowiedź (nazwa i właściwe uzasadnienie, zawierające dwa argumenty w odniesieniu do tekstu).

1 p. – za poprawne podanie nazwy.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa

Ruch narodowy/ nacjonalizm/ endecja.

Uzasadnienie

- idea państwa narodowego,
- siła państwa polskiego zależy od siły narodu polskiego,
- kultywowanie polskiej tradycji i rozwój kultury,
- egoizm narodowy.

Uwaga! Zdający nie otrzymywał punktów jeśli nie podał prawidłowej nazwy nurtu polskiej myśli politycznej.

Zadanie 19. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX. 6. Europa i świat w XIX w. Zdający: 4) analizuje polityczne, gospodarcze i społeczne [...] następstwa podbojów kolonialnych państw europejskich w Azji i Afryce.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Przedstawieni na rysunku czarnoskórzy mieszkańcy kolonii wyraźnie okazują wdzięczność kolonizatorom (Marianna, personifikacja republiki francuskiej) przede wszystkim za korzystanie z wysypujących się pieniędzy z rogu obfitości. Korzystają także ze zdobyczy cywilizacyjnych (książka, narzędzia rolnicze). Kobieta (Marianna) kroczy tryumfalnie opromieniona blaskiem, co może symbolizować potęgę Francji.

Zadanie 20. (0–2)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) opisuje proces kształtowania się terytorium II Rzeczypospolitej, w tym powstanie wielkopolskie i powstania śląskie oraz plebiscyty [...].</p>
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawną i pełną odpowiedź (wyjaśnienie celu i okoliczności powstania źródła).

1 p. – za poprawną ale niepełną odpowiedź (wyjaśnienie tylko celu lub okoliczności).

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Na rysunku podano nazwy terenów, na których po I wojnie światowej miały odbyć się /były zaplanowane plebiscyty w sprawie ich przynależności państwowej. Napis „WOLA LUDU...” ma zachęcić Polaków do udziału w plebiscytach, natomiast nominal „5 MK.” zwraca uwagę na cel ekonomiczny emisji tego materiału (zachęcano w ten sposób do ofiarności Polaków na rzecz odradzającego się państwa).

Zadanie 21. (0–2)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 4) wyjaśnia przyczyny kryzysu demokracji parlamentarnej w II Rzeczypospolitej; charakteryzuje przyczyny i konsekwencje przewrotu majowego.</p>
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne podanie wszystkich elementów odpowiedzi.

1 p. – za poprawne podanie imienia i nazwiska albo nazwy i roku wydarzenia.

0 p. – za odpowiedź niepełną, błędną albo za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

Stanisław Wojciechowski.

Przewrót/ zamach majowy, zamach stanu/ przewrót Józefa Piłsudskiego, 1926 rok.

Zadanie 22. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 2. Kryzys demokracji i systemy totalitarne. Zdający: 2) [...] charakteryzuje aktywność międzynarodową Włoch i Niemiec w latach trzydziestych XX w.; 5) ocenia politykę świata zachodniego wobec totalitaryzmu nazistowskiego i komunizmu; wyjaśnia genezę II wojny światowej.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną, błędną albo za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

1 – P

2 – F

3 – P

Zadanie 23. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...]; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej przebiegu.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź (wybór daty i właściwe uzasadnienie).

0 p. – za odpowiedź błędną, niepełną lub za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

Uzasadnienie

ZSRR pozostawał sojusznikiem III Rzeszy do czerwca 1941 roku a USA formalnie zachowywały neutralność wobec konfliktu w Europie do grudnia 1941 r. Rysunek ilustrujący wspólną walkę tych trzech państw (USA, ZSRR i Wielkiej Brytanii) przeciwko Hitlerowi mógł zatem powstać, biorąc po uwagę pozostałe możliwości wyboru, najwcześniej w 1942 roku.

Zadanie 24. (0–2)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 3) wyjaśnia genezę zimnej wojny i rozpoznaje jej przejawy w stosunkach pomiędzy ZSRR a Stanami Zjednoczonymi.</p>
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne podanie wszystkich elementów odpowiedzi (nazwy i wyjaśnienia).

1 p. – za poprawne podanie nazwy lub wyjaśnienia.

0 p. – za odpowiedź niepełną, błędną albo za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedziNazwa

Plan Marshalla/ Program Odbudowy Europy/ European Recovery Program.

Wyjaśnienie

- Polska nie uczestniczyła w programie, ponieważ pod naciskiem ZSRR [Stalina] odrzuciła propozycję pomocy ze strony USA w ramach Planu Marshalla.
- Polska została zmuszona przez ZSRR do rezygnacji z udziału w Planie Marshalla.

Zadanie 25.1. (0–2)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 8) charakteryzuje przyczyny i skutki przełomowych konfliktów zimnej wojny: wojny koreańskiej, kryzysu kubańskiego, wojny w Wietnamie i wojny w Afganistanie; 12. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 6) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów świata, Europy Zachodniej i Środkowo-Wschodniej oraz Polski.</p>
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi.

1 p. – za zaznaczenie jednej poprawnej odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedzi błędne albo za brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

1. – B.

2. – A.

Zadanie 25.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 1) charakteryzuje proces uzależniania państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR, z uwzględnieniem sowytyzacji i stalinizacji; 14. Polska w latach 1948–1956. Zdający: 2) charakteryzuje system polityczny [...] Polski w okresie stalinowskim [...].</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź zawierającą dwa argumenty.

0 p. – za odpowiedź niepełną, błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

- Słownictwo nacechowane emocjonalnie.
- Wyraźne sympatie i antypatie polityczne autora.

Zadanie 26. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.</p>	<p>V. Wiek XX. 15. Polska w latach 1956–1980. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów społeczno-politycznych: 1968 r., 1970 r., 1976 r. i 1980 r.</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C.

Zadanie 27. (0–12)

Temat 1. Od państwa-miasta do uniwersalnego imperium. Przedstaw etapy ekspansji Rzymu i oceń jej skutki. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 25–26).

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>I. Starożytność. 3. Ekspansja w świecie [...] rzymskim. Zdający: 3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim; 5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki.</p>

Kryteria oceniania

Poziom IV (9 –12 pkt)	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. łączenie różnorodnych pierwiastków kulturowych, zmianę w sposobie traktowania przez Rzymian zdobytych obszarów – od narzucenia zwierzchnictwa do włączenia w granice państwa); • w pełni wykorzystał materiały źródłowe; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. stworzenie jedności świata śródziemnomorskiego przez Rzymian); • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ podbojów na przemiany społeczno-gospodarcze i ustrojowe w Rzymie); • w większości wykorzystał materiały źródłowe (np. wyciągając wnioski ze źródeł narracyjnych, analizując treść mapy); • podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących umiejętności prowadzenia wojny na kilku frontach jednocześnie).

Poziom II (3–5 pkt)	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. opisał wojny z Kartaginą); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym lub problemowym (np. wymienił podbijane przez Rzymian obszary w porządku chronologicznym); • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. związku między zastosowaniem nowych sposobów walki na morzu a sukcesem w wojnie z Kartaginą); • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. podał nazwy podbitych obszarów, nazwy towarów sprowadzanych do Rzymu z prowincji); • w stopniu niezadowalającym przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji; • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni; • w sposób nieudolny wykorzystał materiały źródłowe.

Uwaga: Zdający podaje informacje, których pochodzenie wskazuje, że są ze źródeł/źródła, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat 2. Scharakteryzuj polityczne i kulturowe konsekwencje włączenia Polski Piastów do wspólnoty państw chrześcijańskich (X–XIV w.).

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczyźtych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p><i>III etap edukacyjny</i></p> <p>12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający: 1) wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego średniowiecznego społeczeństwa; 13. Polska pierwszych Piastów. Zdający: 3) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski; 4) ocenia dokonania pierwszych Piastów w dziedzinie polityki [...] i kultury.</p> <p><i>IV etap edukacyjny</i></p> <p>II. Średniowiecze.</p> <p>5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła; 7. Polska w XIV–XV w. Zdający: 5) ocenia panowanie Piastów w dziejach Polski [...]. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 2) ocenia znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego).</p>
---	--

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. aspekt religijny, polityczny, kulturowy); • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ chrystianizacji na politykę zagraniczną, na rozwój administracji, piśmiennictwa i kultury w Polsce); • sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady obecności kultury łacińskiej na ziemiach polskich w czasach piastowskich.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. polityczne przyczyny i skutki decyzji o chrystianizacji); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji; • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. chrystianizację Polski jako długotrwały proces, polityczną i kulturową rolę Kościoła, wpływ Kościoła na propagowanie idei zjednoczenia państwa polskiego, utworzenie Akademii Krakowskiej); • formułuje poprawnie wnioski; • podjął próbę oceny problemu.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. misja św. Wojciecha, udział w sporze o inwestyturę, powstanie i rozwój organizacji kościelnej); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (przyjęcie chrztu przez Mieszka I, zjazd gnieźnieński); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat 3. Gdańsk jako polski i międzynarodowy ośrodek gospodarczy. Scharakteryzuj rolę Gdańska w gospodarce Królestwa Polskiego i Rzeczypospolitej Obojga Narodów w okresie od 2. poł. XV w. do końca XVII w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 27–29).

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczyźtych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne.</p> <p>1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Zdający: 3) ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy.</p> <p>2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 8) analizuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w., 9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. [...].</p> <p>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 2) ocenia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVI w. z wydarzeniami Europejskimi; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego [...] w XVI w.</p> <p>4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 1) opisuje zmiany terytorium Rzeczypospolitej w XVII w., 4) wyjaśnia przyczyny [...] załamania gospodarczego Rzeczypospolitej w XVII w. 5) ocenia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVII w. z wydarzeniami europejskimi.</p>
---	---

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ dualizmu ekonomicznego Europy na rozwój Gdańska, szczególną rolę Gdańska w życiu politycznym, kulturowym i gospodarczym Rzeczypospolitej); • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • trafnie i w pełni wykorzystał materiały źródłowe; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację faktów; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na rozwój Gdańska); • podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących przyczyn zmian w sytuacji Gdańska w II połowie XVII w.); • podjął próbę oceny społeczno-gospodarczej roli Gdańska; • w większości wykorzystał materiały źródłowe, np. wyciągając wnioski ze źródeł statystycznych, interpretując elementy fresku.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. postanowienia II pokoju w Toruniu, wojny o <i>dominium Maris Baltici</i> w XVII wieku, przybywanie do Gdańska pośredników w handlu zbożem z innych państw, dualizm ekonomiczny w Europie); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym lub problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ przybywania i osiedlania się w Gdańsku pośredników w handlu zbożem z innym państw na wielokulturowość tego miasta; • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych .
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. odzyskanie Gdańska w II połowie XV wieku, eksport zboża z Rzeczypospolitej do Europy Zachodniej); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni; • w sposób nieudolny wykorzystał materiały źródłowe.

Uwaga: Zdający podaje informacje, których pochodzenie wskazuje, że są ze źródeł/źródła, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat 4. *Nikt na całym świecie Polski nie chce* – tak oceniał sytuację w 1914 r. polski historyk i polityk Michał Sokolnicki. Wykaż, jak zmieniała się polityka mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie I wojny światowej.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p><i>III etap edukacyjny</i> 39. Sprawa polska w I wojnie światowej. Zdający: 1) charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej [...]; 2) ocenia wysiłek zbrojny Polaków; 3) wyjaśnia międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej.</p>
---	--

Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał zmianę nastawienia zaborców do sprawy polskiej); • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe i różnorodność zjawisk i procesów; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
<p>Poziom III (6–8 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji; • przedstawił omawiane zagadnienia dostrzegając zmianę w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wskazał na wpływ Aktu 5 listopada na sprawę polską); • podjął próbę sformułowania poprawnych wniosków; • podjął próbę oceny działań mocarstw.
<p>Poziom II (3–5 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. wskazał nazwiska: J. Piłsudski, R. Dmowski; wydarzenia: np. kryzys przysięgowy, powstanie i walka polskich oddziałów zbrojnych u boku armii państw centralnych); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia wybranych związków przyczynowo-skutkowych.

Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni; • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, wykazując zrozumienie cytowanej wypowiedzi historyka; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. Akt 5 listopada, orędzie T.W. Wilsona).
-----------------------	--

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat 5. Scharakteryzuj przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce w latach 1971–1980.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX. 15. Polska w latach 1956–1980. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje etapy: 1956–1970 i 1970–1980; 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów społeczno-politycznych: [...]1976 r. i 1980 r.; 3) charakteryzuje działalność opozycji w PRL-u; 4) charakteryzuje relacje państwo-Kościół i ocenia rolę Kościoła w życiu społecznym; 5) charakteryzuje kulturę i życie codzienne w Polsce Ludowej.</p> <p>16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 1) wyjaśnia ideę Solidarności i jej wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce.</p> <p>18. Przemiany cywilizacyjne w drugiej połowie XX w. Zdający: 1) charakteryzuje społeczno-gospodarcze i techniczne skutki rewolucji naukowo-technicznej, rozpoznając osiągnięcia nauki i techniki drugiej połowy XX w.; 2) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury masowej i elitarnej oraz przemiany obyczajowe drugiej połowy XX w.</p>
---	--

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • dostrzegł i wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazał różne ich aspekty (np. wpływ otwarcia na Zachód na mentalność i życie społeczne); • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów świadczącej o zrozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • uwzględnił etapy sytuacji gospodarczej w Polsce; • powiązał informacje z różnych dziedzin historii; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • sformułował wnioski; • ocenił sytuację społeczno-gospodarczą w latach 1971–1980.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji; • przedstawił zjawiska w ujęciu dynamicznym; • w większości poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ negatywnych efektów polityki gospodarczej na zmiany nastrojów społecznych, wpływ na nastroje społeczne wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża i wzrost roli Kościoła w życiu społeczeństwa polskiego); • podjął próbę oceny sytuacji społeczno-gospodarczej okresu 1971–1980; • podjął próbę sformułowania wniosków dotyczących sytuacji gospodarczej i społecznej.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. budowa Huty Katowice, Trasy Łazienkowskiej, produkcja Fiata 126p, zastosowanie zachodnich licencji, rozwój komunikacji, migracje ludności, przemiany kulturowe, strajki w 1976 r.); • podjął próbę uporządkowania faktografii w układzie chronologicznym lub problemowym (np. dostrzegł przełom w sytuacji gospodarczej epoki Gierka); • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. zaciągnięcie pożyczek, inwestycje); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.